

Judikát NS 21 Cdo 3789/2012

Soud:	Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí:	09/26/2013
Spisová značka:	21 Cdo 3789/2012
ECLI:	ECLI:CZ:NS:2013:21.CDO.3789.2012.1
Typ rozhodnutí:	ROZSUDEK
Heslo:	Nemoc z povolání
Dotčené předpisy:	§ 190 odst. 3 předpisu č. 65/1965Sb. ve znění do 30.09.1995 čl. příloha č. 1 předpisu č. 149/1988Sb. ve znění do 31.12.1995
Kategorie rozhodnutí:	C

21 Cdo 3789/2012

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Doležalky a soudců JUDr. Zdeňky Novotné a JUDr. Ljubomíra Drápala v právní věci žalobce R. M., zastoupeného JUDr. Jiřím Baudysem, advokátem se sídlem v Brně, Smetanova č. 757/17, proti žalovanému ELECTROLUX, s. r. o. se sídlem v Praze 4, Budějovická č. 778/3, IČO 18631975, zastoupenému JUDr. Ludvíkem Ševčíkem, advokátem se sídlem v Brně, Kobližná č. 47/19, o náhradu škody, za účasti České pojišťovny a. s. se sídlem v Praze 1, Spálená č. 75/16, IČO 45272956, jako vedlejšího účastníka na straně žalovaného, vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 15 C 83/97, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 5. června 2012 č. j. 15 Co 296/2011-662, takto:

Dovolání žalovaného se zamítá.

Odůvodnění:

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný zaplatil náhradu za ztížení společenského uplatnění ve výši 9.000,- Kč, náhradu za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti v období od července 1994 do ledna 1996 ve výši 39.154,- Kč, náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti „za období k 31. 12. 1996“ ve výši 205.700,- Kč a „poplatek za vypracování znaleckého posudku“ ve výši 490,- Kč a aby mu od 1. 1. 1997 platil náhradu za ztrátu na výdělků ve výši 5.000,- Kč měsíčně. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že byl od roku 1992 do 31. 12. 1994 zaměstnán v pracovním poměru u žalovaného jako „reprezentant – podomní obchodník s vysavači“, že dne 1. 11. 1994 byla u něj zjištěna nemoc z povolání, a to profesionální průduškové astma, jehož příčinou byl inhalační alergen (domácí prach) z pracovního prostředí, že za podmínek, z nichž tato nemoc z povolání vzniká, naposledy pracoval u žalovaného, že jeho pracovní poměr se žalovaným skončil dne 31. 12. 1994, neboť žalobce následkem nemoci z povolání nebyl u žalovaného nadále „schopen bez újmy na zdraví zastávat vhodnou práci“, a že v důsledku nemoci z povolání byl žalobce v období let 1994 – 1996 opakovaně v pracovní neschopnosti. Poté, co Fakultní nemocnice s poliklinikou v Brně dopisem ze dne 3. 4. 1995 oznámila žalobci, že u něj byla zjištěna nemoc z povolání, žalobce požádal žalovaného o projednání náhrady škody, avšak žalovaný mu „nevyplatil ničeho“.

Městský soud v Brně – poté, co usnesením ze dne 7. 1. 2003 č. j. 15 C 83/97-284 na návrh žalobce připustil přistoupení dalšího žalovaného LUX (CZ) s. r. o., IČO 25721399 do řízení – rozsudkem ze dne 31. 5. 2004 č. j. 15 C 83/97-363 mezitímně rozhodl tak, že „nárok žalobce na náhradu škody vůči 2) žalovanému LUX (CZ) s. r. o., IČO 25721399, je opodstatněný“, že „nárok žalobce na náhradu škody vůči 1) žalovanému ELECTROLUX s. r. o., IČO 18631975 není opodstatněný“ a že o náhradě nákladů řízení bude rozhodnuto v konečném rozsudku. Dovedl, že ve věci je pasivně legitimován žalovaný LUX (CZ) s. r. o., na kterého přešla práva a povinnosti z pracovního poměru žalobce k žalovanému ELECTROLUX s. r. o. na základě smlouvy o prodeji části podniku ze dne 21. 6. 1999, kterou žalovaný ELECTROLUX s. r. o. prodal žalovanému LUX (CZ) s. r. o. svůj odštěpný závod „LUX se sídlem Brunclíkova 17/1875, PRAHA 6“, v němž žalobce vykonával práci, a dospěl k závěru, že nárok žalobce na náhradu škody vůči žalovanému LUX (CZ) s. r. o. je co do základu opodstatněn, neboť bylo prokázáno, že žalobce pracoval u jeho právního předchůdce za podmínek, z nichž vzniká nemoc z povolání

(profesionální astma), která byla u žalobce zjištěna.

K odvolání žalovaného LUX (CZ) s. r. o. Krajský soud v Brně usnesením ze dne 20. 10. 2006 č. j. 15 Co 353/2004-378 zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dospěl k závěru, že rozsudek soudu prvního stupně „nesplňuje náležitosti rozhodnutí“ podle ustanovení § 157 odst. 2 občanského soudního řádu, neboť jeho skutkové a právní závěry „vycházejí z tzv. souhrnného zjištění“, jímž se zjišťuje skutkový stav současně na základě všech provedených důkazů, aniž se uvede, na základě kterých konkrétních důkazů se to které zjištění činí a z jakých důvodů, a odůvodnění rozsudku postrádá „řádné právní hodnocení skutkového stavu“, a že rozsudek soudu prvního stupně je proto nepřezkoumatelný. Vytкнуł soudu prvního stupně, že ve věci rozhodl mezitímním rozsudkem, aniž by odstranil nejasnost, zda žalobce navrhuje „solidarit u účastníků, příp. zda každý z nich má být zavázán k zaplacení uvedených částek“, a že – dospěl-li k závěru o neopodstatněnosti základu nároku žalobce vůči žalovanému ELECTROLUX s. r. o. - měl žalobu vůči tomuto žalovanému správně zamítnout a nikoli rozhodnout mezitímním rozsudkem, že vůči němu „základ nároku není opodstatněný“. Uložil soudu prvního stupně, aby se zabýval tím, zda pracovní poměr žalobce k žalovanému ELECTROLUX s. r. o. trval i v době prodeje jeho odštěpného závodu žalovanému LUX (CZ) s. r. o., neboť jinak by s ohledem na ustanovení § 250 odst. 2 zákoníku práce nemohlo dojít k přechodu povinnosti žalovaného ELECTROLUX s. r. o. k náhradě škody žalobci na žalovaného LUX (CZ) s. r. o.

Městský soud v Brně – poté, co usnesením ze dne 21. 2. 2007 č. j. 15 C 83/97-388 zastavil řízení vůči žalovanému LUX (CZ) s. r. o. z důvodu zpětvzetí žaloby proti tomuto žalovanému – rozsudkem ze dne 11. 4. 2011 č. j. 15 C 83/97-631 mezitímně rozhodl tak, že nárok na náhradu škody vůči žalovanému je opodstatněný a že o náhradě nákladů řízení bude rozhodnuto v konečném rozsudku. Na základě zjištění, že klinika nemocí z povolání Fakultní nemocnice u Sv. Anny v Brně zjistila u žalobce dne 1. 11. 1994 nemoc z povolání uvedenou v příloze č. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb. pod položkou 37 (profesionální průduškové astma), že příčinou tohoto onemocnění žalobce byl inhalační alergen – domácí prach z pracovního prostředí a že žalobce pracoval u žalovaného za podmínek, z nichž vzniká uvedená nemoc z povolání, neboť byl při výkonu své práce podomního obchodníka s vysavači značky ELECTROLUX u žalovaného vystaven prachu z textilních sáčků vysavače vysypávaných při jeho předvádění zákazníkům a tato expozice prachu byla podstatnou, důležitou a značnou „příčinnou podmínkou“ vzniku onemocnění žalobce, dospěl k závěru, že nárok žalobce na náhradu škody vůči žalovanému je opodstatněný.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 5. 6. 2012 č. j. 15 Co 296/2011-662 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně. Shledal správným závěr soudu prvního stupně o opodstatněnosti nároku žalobce na náhradu škody vzniklé nemocí z povolání vůči žalovanému, neboť posudkem kliniky nemocí z povolání Fakultní nemocnice u Sv. Anny v Brně a posudky znaleckých ústavů (Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni) bylo prokázáno, že žalobce onemocněl nemocí z povolání uvedenou v příloze č. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb. pod položkou 37. Nepřisvědčil námitce žalovaného, že žalobce před nástupem do práce u žalovaného pracoval v chemických závodech za podmínek, za nichž vzniká nemoc z povolání, neboť žalovaný může uplatnit tzv. repartiční nárok vůči předchozím zaměstnavatelům žalobce podle ustanovení § 205c odst. 2 zákoníku práce. Nedůvodnou shledal též námitku, že se u žalobce nemůže jednat o nemoc z povolání, neboť na něj působilo „běžné prostředí“. Dospěl k závěru, že je nutno rozlišovat mezi „běžným prostředím“, ve kterém dochází k vysátí prachu maximálně jednou denně, aniž by se vysátí prachu znovu vysypával do prostředí, ze kterého byl vysán, a pracovním prostředím žalobce, v němž byl žalobce při předváděcích akcích několikrát za den vystaven vyspanému prachu. Za důvodnou nepokládal ani námitku žalovaného, že žalobce má predispozici k rozvoji nemocí z povolání, neboť odpovědnost zaměstnavatele za škodu podle ustanovení § 190 odst. 3 zákoníku práce je odpovědností objektivní a nebylo ani prokázáno, že by žalobce trpěl nemocí z povolání již před nástupem do zaměstnání u žalovaného. Nepřisvědčil ani námitce žalovaného, že žalobce si „počínal lehkomyšlně“, když usiloval o prodej co nejvíce vysavačů, neboť toto bylo též „úmyslem a zájmem“ žalovaného.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Namítá, že rozsudek odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování, neboť skutkové závěry odvolacího soudu o podmínkách, za nichž žalobce vykonával práci u žalovaného, jsou založeny „jen na dohadech, nikoliv na reálných zjištěních o podmínkách na pracovišti žalobce“. Vytýká odvolacímu soudu, že založil své rozhodnutí na závěru o „existenci nemocí z povolání“, aniž by se zabýval tím, zda nemocí z povolání může být „onemocnění, které u kohokoli z nás vyvolá naprosto běžné domácí prostředí“, a namítá, že onemocnění nemocí z povolání „musí být iniciováno pracovním prostředím, které se odlišuje od běžného prostředí“, a že profesionální průduškové astma nemůže vzniknout v prostředí, které je „naprosto běžným životním prostředím“. Podle názoru žalovaného je rozhodujícím kritériem pro uznání onemocnění za nemoc z povolání to, že onemocnění bylo vyvoláno podmínkami na pracovišti, které byly „jedinou nebo alespoň hlavní a podstatnou příčinou vzniku onemocnění“. Žalovaný dovozuje přípustnost dovolání z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (dále jen „o. s. ř.“), neboť dovoláním je napaden rozsudek odvolacího soudu, který byl vydán před 1. 1. 2013 (srov. čl. II bod 7. zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř.], anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.].

Žalovaný dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu mimo jiné v části, v níž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Podle

ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, neboť soud prvního stupně nerozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (odvolací soud zrušil dřívější rozsudek soudu prvního stupně ze dne 31. 5. 2004 č. j. 15 C 83/97-363 pro vady řízení a pro nedostatek skutkových zjištění významných pro posouzení pasivní legitimace žalovaného, aniž soud prvního stupně zavázal právním názorem pro rozhodnutí ve věci samé). Dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Protože dovolání může být podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek, je dovolatel oprávněn napadnout rozhodnutí odvolacího soudu především z důvodu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.]; z důvodu uvedeného v ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. a z důvodu, že vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování (§ 241a odst. 3 o. s. ř.), lze - jak vyplývá ze znění ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. - rozhodnutí odvolacího soudu napadnout, jen je-li dovolání přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř. Dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. totiž neslouží k řešení právních otázek, ale k nápravě případného pochybení spočívajícího v tom, že odvolací soud dospěl ke skutkovému zjištění (a na něm založil své rozhodnutí), které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Protože pouze posouzení právních otázek, které byly v rozhodnutí odvolacího soudu řešeny, může vést k závěru o zásadním významu napadeného rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce, není dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. způsobilým podkladem pro úvahu dovolacího soudu, zda napadené rozhodnutí má ve věci samé ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. po právní stránce zásadní význam.

Žalovaný ve svém dovolání mimo jiné zpochybňuje správnost skutkových zjištění odvolacího soudu o tom, že žalobce pracoval u žalovaného v pracovním poměru za podmínek, z nichž vzniká nemoc z povolání uvedená v příloze 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, pod číslem 37; tím uplatnil dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. I kdyby (snad) byly jeho výhrady v tomto směru opodstatněné, nelze na základě okolností uplatněných dovolacím důvodem podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. činit - jak vyplývá z výše uvedeného - závěr o zásadním významu napadeného rozsudku odvolacího soudu po právní stránce.

Z hlediska skutkového stavu věci bylo v projednávané věci mimo jiné zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu - jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř. - nepodléhá), že žalobce vykonával na základě pracovní smlouvy ze dne 1. 9. 1992 v pracovním poměru u žalovaného od 28. 9. 1992 práci reprezentanta - podomního obchodníka s vysavači značky ELECTROLUX. Práce žalobce spočívala mimo jiné v tom, že zájemcům předváděl vysavače tak, že vyluxoval byt zájemce, přičemž prach zachytával do textilního sáčku, jehož obsah pak vysypal zpět na podlahu; při této činnosti, kterou prováděl čtyřikrát až pětkrát denně, nepoužíval žádné ochranné prostředky. Dne 1. 11. 1994 klinika nemocí z povolání Fakultní nemocnice s poliklinikou u Sv. Anny v Brně zjistila u žalobce nemoc z povolání uvedenou v příloze č. 1 vyhlášky č. 149/88 Sb. pod číslem 37, a to „profesionální průduškové astma“, s tím, že jako příčina tohoto onemocnění žalobce byl zjištěn inhalační alergen (domácí prach) z pracovního prostředí. Pracovní poměr žalobce a žalovaného byl skončen dohodou dne 31. 12. 1994.

Za tohoto skutkového stavu bylo pro rozhodnutí věci mimo jiné významné vyřešení právní otázky, zda nemocí z povolání uvedenou v příloze č. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb. pod číslem 37 (astma bronchiale vznikající při práci s látkami s alergizujícím účinkem a při práci, kde působí senzibilizující nebo iritující činitele za takové uznávané, jež jsou vlastní druhu vykonávané práce) může být onemocnění zaměstnance vzniklé při práci s látkou s alergizujícím účinkem, která se vyskytuje jak v pracovním, tak i v jiném prostředí zaměstnance. Protože tato právní otázka dosud nebyla dovolacím soudem vyřešena, představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Nejvyšší soud České republiky proto dospěl k závěru, že dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání žalovaného není opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba - vzhledem k době vzniku žalobcem uplatněných dílčích nároků na náhradu škody způsobené nemocí z povolání - i v současné době posuzovat podle zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. 88/1968 Sb., č. 153/1969 Sb., č. 100/1970 Sb., č. 20/1975 Sb., č. 72/1982 Sb., 111/1984 Sb., č. 22/1985 Sb., č. 52/1987 Sb., č. 98/1987 Sb., č. 188/1988 Sb., č. 3/1991 Sb., č. 297/1991 Sb., č. 231/1992 Sb., č. 264/1992 Sb., č. 590/1992 Sb., č. 37/1993 Sb. a č. 74/1994 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 30. 9. 1995 (dále jen „zák. práce“).

Podle ustanovení § 190 odst. 3 zák. práce za škodu způsobenou zaměstnanci nemocí z povolání odpovídá zaměstnavatel, u něhož zaměstnanec pracoval naposledy před jejím zjištěním v pracovním poměru za podmínek, z nichž vzniká nemoc z povolání, kterou byl postižen. Nemocemi z povolání

jsou nemoci uvedené v právních předpisech o sociálním zabezpečení (seznam nemocí z povolání), jestliže vznikly za podmínek tam uvedených.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že předpoklady odpovědnosti zaměstnavatele za škodu způsobenou zaměstnanci nemocí z povolání jsou onemocnění zaměstnance nemocí z povolání, vznik škody a příčinná souvislost mezi nemocí z povolání a vznikem škody. Ke vzniku nároku na náhradu škody je zapotřebí, aby všechny tři tyto předpoklady byly splněny současně; chybě-li kterýkoliv z nich, nárok nevzniká.

Nemocemi z povolání jsou nemoci uvedené v právních předpisech o sociálním zabezpečení (srov. ustanovení § 14 odst. 4 vyhlášky č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995, a přílohu č. 1 této vyhlášky), jestliže vznikly za podmínek tam uvedených (§ 190 odst. 3 věta druhá zák. práce).

Škodou se rozumí újma, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (tj. majetková újma) a je objektivně vyjádřitelná v penězích. O vztah příčinné souvislosti se jedná tehdy, vznikla-li škoda následkem nemoci z povolání (tj. bez nemoci z povolání by škoda nevznikla tak, jak vznikla). Z hlediska naplnění příčinné souvislosti jako jednoho z předpokladů odpovědnosti za škodu nemůže stačit pouhé připuštění možnosti vzniku škody v důsledku nemoci z povolání (jejích následků), nýbrž musí být tato příčinná souvislost najisto postavena. Jestliže se u zaměstnance vyskytne současně několik nemocí, které ovlivňují jeho celkový zdravotní stav a pracovní možnosti, je rozhodující, zda nemoc z povolání byla příčinou škody (zda jejím důsledkem byl vznik dílčího škodného nároku), anebo zda má škoda podklad v příčinách jiných (jiných „obecných“ onemocněních), s nemocí z povolání nesouvisejících. Nemoc z povolání nemusí být jedinou příčinou vzniku škody; postačí, jde-li o jednu z příčin, avšak příčinu důležitou, podstatnou a značnou (srov. závěry bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27. 1. 1975 sp. zn. Cpj 37/74 uveřejněné pod č. 11 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1976, str. 34-35). Byla-li u zaměstnance zjištěna nemoc z povolání a pracoval-li zaměstnanec před jejím zjištěním u zaměstnavatele za podmínek, za nichž tato nemoc vzniká, odpovídá zaměstnavatel za škodu z nemoci z povolání bez ohledu na to, že snad zaměstnanec byl zvýšenou měrou disponován pro onemocnění touto nemocí (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 1969 sp. zn. 8 Cz 22/69, které bylo uveřejněno pod č. 69 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1970).

Při splnění uvedených předpokladů odpovídá za škodu způsobenou zaměstnanci – jak vyplývá z ustanovení § 190 odst. 3 věty první zák. práce – zaměstnavatel, u něhož zaměstnanec pracoval naposledy před zjištěním nemoci z povolání, kterou byl postižen, v pracovním poměru za podmínek, z nichž tato nemoc z povolání vzniká. Ustanovení „za podmínek, z nichž vzniká nemoc z povolání“ je třeba rozumět tak, že stačí, jsou-li vůbec (objektivně) dány podmínky pro vznik příslušné nemoci z povolání. To znamená, že je nerozhodné, zda zaměstnanec mohl nebo nemohl onemocnět anebo onemocněl nebo neonemocněl nemocí z povolání z příčin vyskytujících se nebo vyskytnuvších se na pracovišti zaměstnance u posledního zaměstnavatele, nýbrž že odpovědnost posledního zaměstnavatele je dána bez zřetele na tyto skutečnosti již touto okolností, že na pracovišti zaměstnance u tohoto zaměstnavatele se vyskytují předpoklady (podmínky), za nichž vzniká (může vzniknout) příslušná nemoc z povolání (srov. odůvodnění rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 11. 1963 sp. zn. 12 Co 169/63, uveřejněného pod č. 5 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1964). Pro vznik odpovědnosti za škodu způsobenou nemocí z povolání proto není důležité, zda je dána příčinná souvislost mezi vznikem onemocnění a prací zaměstnance, ani zjišťování, kde a za jakých okolností s „vysokou pravděpodobností“ zaměstnanec nemocí skutečně onemocněl; rozhodující je, zda pracoval za podmínek, za nichž konkrétní nemoc z povolání vzniká, a zda je dána příčinná souvislost mezi nemocí z povolání a vzniklou škodou (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 5. 2003 sp. zn. 21 Cdo 2308/2002).

Pod číslem 37 Seznamu nemocí z povolání, který tvoří přílohu č. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995, je jako nemoc z povolání uvedeno astma bronchiale vzniklé v organizacích při práci s látkami s alergizujícím účinkem a při práci, kde působí senzibilizující nebo iritující činitelé za takové uznávané, jež jsou vlastního druhu vykonávané práce. Podmínkou posouzení uvedeného onemocnění jako nemoci z povolání je – jak vyplývá z jeho vymezení v příloze č. 1 vyhlášky –, aby touto nemocí onemocněl zaměstnanec, který pracoval u zaměstnavatele s látkami s alergizujícím účinkem nebo který u něj vykonával práci, kde působí senzibilizující nebo iritující činitelé, jež jsou vlastního druhu vykonávané práce. Pracoval-li zaměstnanec, který onemocněl astmatem bronchiale, za uvedených podmínek u zaměstnavatele, jedná se o nemoc z povolání, aniž by bylo třeba zjišťovat, zda je mezi prací zaměstnance a jeho onemocněním příčinná souvislost. Protože pro uznání onemocnění za nemoc z povolání je – jak vyplývá z výše uvedeného – rozhodující okolnost, zda zaměstnanec pracoval u zaměstnavatele za podmínek, za nichž příslušná nemoc z povolání vzniká, nemůže být pro závěr o zjištění nemoci z povolání uvedené pod číslem 37 Seznamu nemocí z povolání významné ani to, že s látkami s alergizujícím účinkem, které způsobují astma bronchiale, zaměstnanec přicházel do styku i jinde než na pracovišti zaměstnavatele. Onemocnění zaměstnance astmatem bronchiale vzniklé při práci s látkou s alergizujícím účinkem je proto nemocí z povolání bez ohledu na skutečnost, že se tato látka vyskytovala i v jiném než pracovním prostředí zaměstnance (např. v jeho domácím prostředí).

V posuzovaném případě – jak vyplývá ze skutkových zjištění soudů – bylo u žalobce, který byl při své práci reprezentanta – podomního obchodníka s vysavači (při předvádění vysavačů potencionálním zákazníkům tím způsobem, že prach vysátý v jejich bytech vysypával zpět na podlahu) v pracovním poměru u žalovaného vystaven účinkům domácího prachu, dne 1. 11. 1994 zjištěno „profesionální průduškové astma“. Protože domácí prach patří mezi látky s alergizujícím účinkem, které způsobují tuto nemoc z povolání uvedenou v příloze č. 1 vyhlášky č. 149/88 Sb. pod číslem 37 jako „astma bronchiale“, pracoval žalobce u žalovaného za podmínek, za nichž tato nemoc vzniká. Jeho onemocnění je proto nemocí z povolání bez ohledu na skutečnost, že domácímu prachu byl (mohl být) v určité míře vystaven též ve svém domácím (popřípadě i v jiném) prostředí.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný. Protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelem tvrzeno), že by byl postižen některou z vad, uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalovaného podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

Vzhledem k tomu, že tímto rozhodnutím dovolacího soudu se řízení o věci nekončí, bude rozhodnuto i o náhradě nákladů vzniklých v tomto dovolacím řízení v konečném rozhodnutí soudu prvního stupně, popřípadě soudu odvolacího (§ 243c odst. 1, § 151 odst. 1 o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 26. září 2013

JUDr. Jiří Doležilek

předseda senátu

www.nsoud.cz

2018 - MPSV, TREXIMA, spol. s r.o.